

Rangárþing ytra
Suðurlandsvegur 1
850 Hellu

Akureyri 10. september 2018
UST201809-098/H.V.
09.03

Tillaga að friðlýsingu svæðis í verndarflokki rammaáætlunar til kynningar Suðurland - vatnasvið Hólmsár: 20 Hólmsárvirkjun við Einhyrning, með miðlun

Umhverfisstofnun vinnur nú að undirbúningi friðlýsinga svæða í verndarflokki rammaáætlunar sbr. 53. gr. náttúruverndarlaga nr. 60/2013. Þar segir að svæði sem falla í verndarflokk verndar- og orkunýtingaráætlunar sem Alþingi hefur samþykkt skuli friðlýsa gagnvart orkuvinnslu og að friðlýsingin skuli fela í sér að orkuvinnsla sé óheimil á viðkomandi svæði. Það ferli sem unnið verður eftir var kynnt með bréfi til sveitarfélaga sem hafa landsvæði í verndarflokki innan sinna marka með bréfi dags. 27. júlí 2018.

Ekki er gert ráð fyrir að sérstök umsjón eða landvarsla verði á þeim svæðum sem friðlýst verða með þessum hætti. Friðlýsing svæða í verndarflokki rammaáætlunar er hluti af því átaki í friðlýsingum sem umhverfis- og auðlindaráðherra kynnti í ríkisstjórn þann 8. júní sl. til samræmis við sáttmála ríkisstjórnarinnar eins og fram kemur í frétt á heimasíðu ráðuneytisins.

Þingsályktun

Forsaga málsins er sú að þann 14. janúar 2013 var samþykkt á Alþingi þingsályktun um vernd og orkunýtingu landsvæða, svokölluð rammaáætlun. Umhverfisstofnun er falið það hlutverk að undirbúa friðlýsingu þeirra svæða sem flokkuð eru í verndarflokk samkvæmt lögum nr. 48/2011 um verndar- og orkunýtingaráætlun. Í 6. gr. laganna er fjallað um verndarflokkinn en þar kemur fram að í hann falli virkjunarkostir sem ekki er talið rétt að ráðast í og þau landsvæði sem ástæða er talin til að friðlýsa gagnvart orkuvinnslu. Þar kemur jafnframt fram að stjórnvöldum sé ekki heimilt að veita leyfi tengd orkurannsóknnum eða orkuvinnslu vegna virkjunarkosta eða landsvæða sem flokkuð hafa verið í verndarflokk. Aðrar orkurannsóknir sem ekki eru leyfisskyldar eru ekki heimilar á þessum svæðum að því undanskyldu að heimilt er að veita leyfi til yfirborðsrannsókna á þessum svæðum að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar og umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands.

Málsmeðferð

Undirbúningur að friðlýsingu svæðanna í verndarflokki rammaáætlunar er unninn í samræmi við þá málsmeðferð sem lýst er í lögum nr. 60/2013 um náttúruvernd. Í málsmeðferðinni felst að Umhverfisstofnun skal gera drög að friðlýsingarskilmálum og leggja fyrir

landeigendur og aðra réttihafa lands, viðkomandi sveitarfélög og aðra sem hagsmuna eiga að gæta. Jafnframt skal kynna landeigendum og öðrum réttihöfum lands rétt til bóta skv. 42. gr. Frestur til að gera athugasemdir við fyrirhugaða friðlýsingu skal vera þrjú mánuðir.

Eftir að þriggja mánaða kynningartíma lýkur tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Tillaga að friðlýsingu

Rangárþingi ytra er hér með send tillaga að friðlýsingu svæðis sem skilgreint hefur verið í tengslum við svæði í verndarflokki – Suðurland - vatnasvið Hólmsár: 20 Hólmsárvirkjun við Einhyrning, með miðlun sem lagt er til að verði friðlýst. Meðfylgjandi er tillaga að friðlýsingu svæðisins og kort þar sem mörk svæðisins eru dregin upp.

Forsendur fyrir afmörkun svæðisins

Við afmörkun verndarsvæða vegna landsvæða í verndarflokki styðst umhverfis- og auðlindaráðuneytið almennt við aðferðir þær sem faghópur 1 í 2. áfanga rammaáætlunar notaði til að afmarka svæði, annars vegar vegna vatnsafls- og hins vegar vegna jarðhitavirkjana. Afmörkun svæða vegna vatnsaflsvirkjana er lýst á bls. 48-49 í lokaskýrslu verkefnisstjórnar 2. áfanga, sjá

<http://www.atvinnuvegaraduneyti.is/media/Acrobat/Rammaaaetlun-1.pdf> og afmörkun svæða vegna jarðhitavirkjana er lýst á bls. 49 í sömu skýrslu.

Í rökstuðningi fyrir afmörkun verndarsvæðis kemur fram að vegna 20 Hólmsárvirkjunar við Einhyrning með miðlun háttar þannig til að annar virkjunarkostur neðar í ánni, Hólmsárvirkjun við Atley, hefur verið lagður fram til umfjöllunar í rammaáætlun. Umhverfis- og auðlindaráðuneytið telur eðlilegt að sá kostur fái meðferð skv. lögum nr. 48/2011 og því verður farvegur Hólmsár ekki friðlýstur til sjávar að svo komnu máli. Í ljósi skilgreiningar á áhrifasvæði virkjunarkosta er talið rétt að friðlýsa árfarveginn niður að efstu orkumannvirkjum virkjunarkosta í ánni sem komið hafa til umfjöllunar í rammaáætlun, þ.e. niður að efstu mörkum fyrirhugaðs Atleyjarlóns, eins og það var kynnt í 3. áfanga rammaáætlunar.

Því er lagt til að verndarsvæði vegna Hólmsár við Einhyrning sé vatnasvið ofan stíflumannvirkja fyrrum fyrirhugaðrar Hólmsárvirkjunar við Einhyrning og meginfarvegur Hólmsár þar fyrir neðan, 500 m út frá miðlínu til beggja handa, að efstu mörkum fyrirhugaðs Atleyjarlóns eins og það var kynnt í 3. áfanga rammaáætlunar. Mörk svæðisins fylgi jökuljaðri.

Umhverfisstofnun óskar eftir að erindi þetta verði einnig kynnt náttúruverndarnefnd sveitarfélagsins.

Frestur til að skila athugasemdum er til og með 14. desember 2018. Að kynningartíma loknum tekur Umhverfisstofnun saman umsögn um framkomnar athugasemdir við tillöguna og vísar tillögu að friðlýsingarskilmálum til ráðherra.

Athugasemdum skal skilað á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is, með tölvupósti á netfangið ust@ust.is eða með pósti til Umhverfisstofnunar, Suðurlandsbraut 24, 108 Reykjavík.

Frekari upplýsingar veita undirritaðar í síma 591-2000 eða á netföngunum ingibjorg.bjarnadottir@umhverfisstofnun.is, sigruna@umhverfisstofnun.is og hildurv@umhverfisstofnun.is.

Virðingarfyllt

Sigrun Agústs dóttir
Sviðsstjóri

Ingibjörg M. Bjarnadóttir
Sérfræðingur

Fylgiskjöl

Drög að auglýsingu um friðlýsingu svæðisins.
Kort af því svæði sem tillagan nær til.

Samhljóða bréf sent:

Forsætisráðuneyti
Rangárþingi eystra
Skaftárhreppi

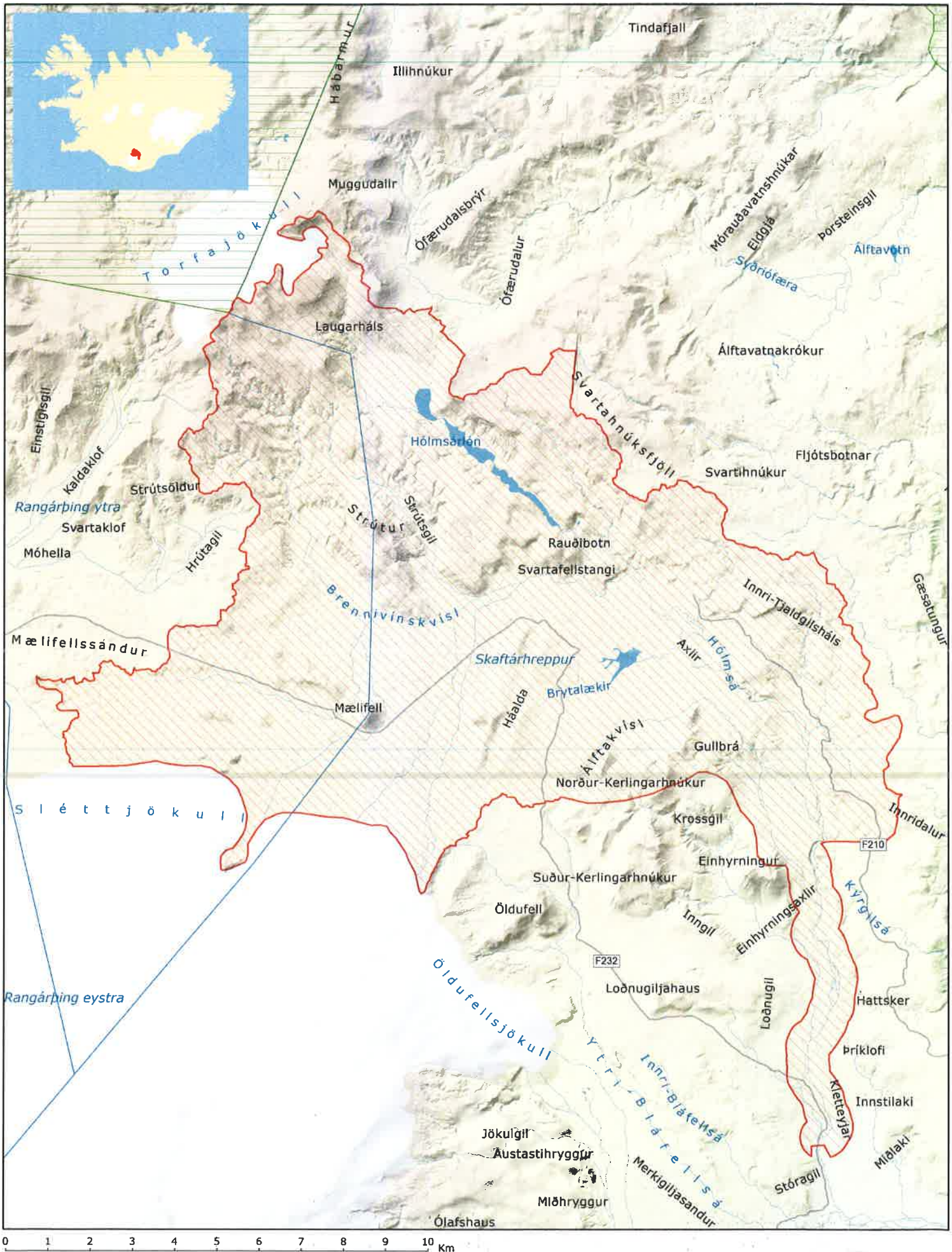
MÓTTEKIÐ

14. SEP. 2018

Rangárþingi ytra

<http://www.ust.is>

Hólmsá ofan Einhyrnings

- Verndarsvæði
- Friðlýst
- Sveitarfélagamörk
- 210 Vegnúmeraðir vegir

Flatarmál:	16.757 ha
Kortavörpun:	Lambert kellingvörpun
Hnattstaða:	ISN93
Kortagerð:	Guðni Hannesson LMÍ
Dags:	05.07.2018
	© Landmælingar Íslands

TILLAGA AÐ AUGLÝSINGU

um verndarsvæði á Suðurlandi - vatnasvið Hólmsár: 20 Hólmsárvirkjun við Einhyrning,
með miðlun í verndarflokki verndar- og orkunýtingaráætlunar

1. gr.

Um friðlýsinguna

Umhverfis- og auðlindaráðherra hefur ákveðið, á grundvelli verndarflokks þingsályktunar nr. 13/141, frá 14. janúar 2013, að friðlýsa vatnasvið Hólmsár: 20 Hólmsárvirkjun við Einhyrning, með miðlun, í Skaftárhreppi, Rangárþingi eystra og Rangárþingi ytra gagnvart orkuvinnslu á grundvelli 53. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd.

Verndarsvæðið er 16.757 hektarar að stærð.

2. gr.

Markmið friðlýsingarinnar

Tilgangur og markmið friðlýsingarinnar er að vernda vatnasvið Hólmsár: 20 Hólmsárvirkjun við Einhyrning, með miðlun gegn orkuvinnslu.

3. gr.

Mörk verndarsvæðisins

Mörk verndarsvæðisins eru sýnd á korti og afmarkast af þeim hnitum sem gefin eru upp í ISN93 hnitakerfi í viðauka I.¹

4. gr.

Mannvirkjagerð og orkurannsóknir

Orkuvinnsla innan marka verndarsvæðisins er óheimil. Ekki er heimilt að veita leyfi tengd orkurannsóknum eða orkuvinnslu á verndarsvæðinu. Að fengnu samþykki Umhverfisstofnunar og að undangenginni umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands er heimilt að stunda yfirborðsrannsóknir á verndarsvæðinu.

5. gr.

Refsiákvæði

Brot gegn friðlýsingu þessari varða sektum eða fangelsi allt að tveimur árum, sbr. 90. gr. laga um náttúruvernd, nr. 60/2013.

6. gr.

Gildistaka

Friðlýsingin öðlast þegar gildi.

Umhverfis- og auðlindaráðuneyti, dagsetning

Umhverfis- og auðlindaráðherra

¹ Hnitaskrá verður birt á heimasíðu Umhverfisstofnunar, www.ust.is, eigi síðar en 14. september 2018. Nánari upplýsingar veitir Ingibjörg Marta Bjarnadóttir í síma 5912000.

